

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Świętokrzyska Delegatura w Kielcach

DKI.411.8.3.2026

Pani
Marta Jagniątkowska
Dyrektor
Zespołu Placówek Szkolno-Wychowawczych
w Kielcach
ul. Jagiellońska 30, 25-608 Kielce

Wystąpienie pokontrolne

R/25/004

**Przygotowanie wybranych szkół z terenu
województwa świętokrzyskiego do zagrożeń
powstałych w wyniku konfliktu zbrojnego**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach (dalej: Zespół), ul. Jagiellońska 30, 25-608 Kielce, w zakresie działalności Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży w Kielcach (dalej: Ośrodek).

Kierownik jednostki kontrolowanej

Marta Jagniątkowska, Dyrektor Ośrodka, od 1 września 2007 r.

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Realizacja działań mających na celu ochronę dzieci i młodzieży szkolnej przed możliwymi do przewidzenia zagrożeniami związanymi z wybuchem konfliktu zbrojnego.
2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa.

Okres objęty kontrolą

Lata szkolne 2024/2025-2025/2026 (do czasu zakończenia kontroli) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą¹.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Świętokrzyska Delegatura w Kielcach

Kontroler

Piotr Fatałski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/118/2025 z dnia 24 listopada 2025 r.

(akta kontroli str. 1-7)

¹ Tj. do 12 stycznia 2026 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm. dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W Zespole Placówek Szkolno-Wychowawczych nie podjęto prawidłowych i rzetelnych działań mających na celu ochronę uczniów i pracowników przed możliwymi do przewidzenia zagrożeniami, w tym związanymi z wybuchem konfliktu zbrojnego. Dyrektor Zespołu nie wykorzystwała możliwości współpracy z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa w celu uzyskania wsparcia w opracowaniu procedur bezpieczeństwa, przeprowadzenia szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla nauczycieli i uczniów, realizacji ćwiczeń i próbnych ewakuacji oraz aktualizacji procedur na podstawie doświadczeń zebranych podczas ćwiczeń.

W okresie objętym kontrolą opracowano w Zespole *Procedury postępowania nauczycieli/wychowawców w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia uczniów i wychowanków*, przy czym do czasu kontroli NIK nie obejmowały one zasad postępowania w sytuacjach zagrożeń związanych z konfliktem zbrojnym. W listopadzie 2025 r. wprowadzono (opracowaną przez nauczycieli, bez udziału ekspertów zewnętrznych) *Procedurę na wypadek wystąpienia zagrożenia wojennego*. Procedura ta nie została przygotowana rzetelnie, a jej praktyczne wdrożenie nie było możliwe, gdyż Dyrektor nie ustaliła miejsc schronienia dla uczniów i pracowników Zespołu, mimo że w ww. procedurze przewidziano relokację osób do takich miejsc. Do czasu zakończenia kontroli nie przeprowadzono ćwiczeń oraz szkoleń dotyczących postępowania na wypadek wystąpienia zagrożeń związanych z wybuchem konfliktu zbrojnego. Nie przeprowadzono też próbnych ewakuacji do miejsca schronienia, Zespół nie dysponował bowiem wiedzą, gdzie w najbliższym otoczeniu szkoły znajdują się takie miejsca i jak do nich dotrzeć.

W Zespole przyjęto instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, wymaganą § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁴, która zawierała m.in. plan ewakuacji. Opracowano także *Procedurę ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu*. Z wykorzystaniem tych dokumentów przeprowadzono w okresie objętym kontrolą dwie próbne ewakuacje, realizując obowiązek wynikający z § 17 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia. Na podstawie dokumentacji ww. ćwiczeń przeprowadzonych w 2024 r. ustalono, że ewakuacja nie została przeprowadzona prawidłowo i rzetelnie, gdyż nie zapewniono bezpieczeństwa uczniom, nie uwzględniono potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, a także niektóre działania nie były zgodne z planem ewakuacji lub ww. *Procedurą*. Dyrektor nie wykonała obowiązków wskazanych w decyzji Komendanta PSP nr MZ-5580A/09 z 6 listopada 2009 r., związanych z usunięciem uchybień naruszających przepisy przeciwpożarowe i zapewnienie warunków bezpiecznej ewakuacji (mimo że termin realizacji zaleceń upłynął w grudniu 2011 r.) i w ciągu ostatnich dziewięciu lat nie podejmowała działań w celu uzyskania środków na ich realizację. W efekcie drogi i jedno wyjście ewakuacyjne wciąż nie spełniają niektórych wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁵. W protokołach z kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu, które składano w okresie objętym kontrolą do organu prowadzącego szkołę, nie zamieszczono informacji o niewykonaniu tych obowiązków.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 822, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 ze zm.

Na posiedzeniach Rady Pedagogicznej Zespołu poruszano problematykę zagrożeń militarnych, Dyrektor wskazywała na konieczność przygotowania się na sytuacje kryzysowe. Nauczyciele, w ramach prowadzonych zajęć, uwzględniali (w klasach, których dokumentację objęto badaniem) tematykę związaną z ochroną ludności i obroną cywilną. Dyrektor, nauczyciele i inni pracownicy nie uczestniczyli w szkoleniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej⁶. Nie nawiązano współpracy z Prezydentem Miasta Kielce, tj. terytorialnym organem ochrony ludności i obrony cywilnej ani z podmiotami ochrony ludności w celu realizacji zadań wynikających z art. 4 ww. ustawy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

1. Realizacja działań mających na celu ochronę dzieci i młodzieży szkolnej przed możliwymi do przewidzenia zagrożeniami związanymi z wybuchem konfliktu zbrojnego

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie ze Statutem Zespołu, wprowadzonym uchwałą Rady Pedagogicznej z 14 września 2023 r.⁸, Zespół był publiczną placówką przeznaczoną dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, zgodnie z art. 4 pkt 2 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁹, kształcąca uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Zespół składał się z Ośrodka oraz Bursy Szkolnej nr 2¹⁰. W skład Ośrodka wchodziły: Szkoła Podstawowa nr 37 Specjalna (dalej: SP), Branżowa Szkoła I Stopnia Specjalna (dalej: BS) oraz Technikum nr 9 Specjalne (dalej: TS). W BS uczniowie kształceni byli na kierunkach: kucharz, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, fryzjer, cukiernik oraz krawiec. Natomiast w TS kształcenie odbywało się na kierunkach: technik żywienia i usług gastronomicznych oraz technik hotelarz. Zajęcia z przedmiotów zawodowych w BS i TS odbywały się w formie lekcji teoretycznych oraz ćwiczeń w pracowniach specjalistycznych zlokalizowanych w Ośrodku (np. pracowni gastronomicznej).

Organem prowadzącym Zespół było Miasto Kielce. Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a i ust. 3 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, Prezydent Miasta Kielce pełni funkcję terytorialnego organu ochrony ludności i odpowiada za realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze Kielc, realizuje także zadania wynikające z art. 17 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym¹¹.

⁶ Dz. U. poz. 1907, ze zm.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę częściową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁸ Ze zmianą wprowadzoną uchwałą nr 5/24/25 Rady Pedagogicznej z 11 września 2025 r.

⁹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, ze zm.

¹⁰ Placówka oferująca zakwaterowanie dla uczniów szkół ponadpodstawowych mieszkających poza Kielcami.

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 122, ze zm. W miastach na prawach powiatu obowiązki starosty w tym zakresie realizuje Prezydent Miasta.

W zarządzeniu nr 515/2025 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 12 grudnia 2025 r. w sprawie wyznaczenia podmiotów ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie Miasta Kielce formalnie przypisano odpowiedzialność podmiotom miejskim (w tym jednostkom systemu oświaty), za realizację zadań z zakresu obrony cywilnej i ochrony ludności (odpowiednio do kompetencji i zakresu działań tych jednostek)¹².

(akta kontroli str. 8-10)

W roku szkolnym 2024/2025 w Ośrodku uczyło się (w 46 klasach) 248 uczniów z niepełnosprawnościami¹³ a w roku szkolnym 2025/2026 – 236 uczniów (w 48 klasach).

W roku szkolnym 2024/2025 w:

- SP w 21 klasach uczyło się 103 uczniów, w tym 57 z jedną niepełnosprawnością¹⁴ i 46 z niepełnosprawnościami sprzężonymi¹⁵, tj. do każdej z klas uczęszczało średnio po pięciu uczniów, przykładowo do jednej z klas drugich uczęszczało trzech uczniów ze spektrum autyzmu¹⁶, jeden uczeń z niepełnosprawnością sprzężoną i jeden uczeń z niepełnosprawnością intelektualną;
- BS w 17 klasach uczyło się 98 uczniów, w tym 49 uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi¹⁷ tj. do każdej z klas uczęszczało średnio po sześciu uczniów;
- TS w ośmiu klasach uczyło się 47 uczniów z niepełnosprawnościami, w tym w przypadku 37 dotyczyło to jednej niepełnosprawności¹⁸, a w przypadku dziesięciu były to niepełnosprawności sprzężone, tj. do każdej z klas uczęszczało średnio po siedmiu uczniów, przykładowo do jednej z klas uczęszczało pięciu uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną i dwóch uczniów niepełnosprawnych intelektualnie.

W roku szkolnym 2025/2026 w:

- SP w 21 klasach uczyło się 95 uczniów z niepełnosprawnościami, w tym 41 z więcej niż jedną niepełnosprawnością;
- BS w 18 klasach uczyło się 90 uczniów z niepełnosprawnościami, 45 uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością;
- TS w dziewięciu klasach uczyło się 51 uczniów z niepełnosprawnościami, w tym 15 z więcej niż jedną niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 11-35)

¹² <https://bipum.kielce.eu/prawo-lokalne/zarzadzania-prezydenta/zarzadzanie-nr-5152025-z-dnia-2025-12-12-w-sprawie-wyznaczenia-podmiotow-ochrony-ludnosci-i-obrony-cywilnej-na-terenie-miasta-kielce.html> (dostęp w dniu 8 stycznia 2026 r.), dalej: zarządzenie w sprawie wyznaczenia podmiotów ochrony ludności i obrony cywilnej.

¹³ Dotyczy niepełnosprawności wskazanych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2061, ze zm.).

¹⁴ W tym: dwóch niesłyszących, dziewięciu słabosłyszących, 10 z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, 21 z niepełnosprawnością ruchową (w tym z afazją) i 15 z autyzmem (w tym z Zespołem Aspergera).

¹⁵ Niepełnosprawność sprzężona rozumiana jako współwystępowanie u jednej osoby co najmniej dwóch różnych rodzajów niepełnosprawności.

¹⁶ W orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego występuje się *autyzm*, w tym *zespół Aspergera* jako nazewnictwo tej niepełnosprawności.

¹⁷ W tym (z główną niepełnosprawnością): czterech słabosłyszących, 29 z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, dwóch z niepełnosprawnością ruchową (w tym z afazją) i 14 z autyzmem (w tym Zespołem Aspergera).

¹⁸ W tym (z główną niepełnosprawnością): jeden słabowidzący, jeden niesłyszący, siedmiu słabosłyszących, dziewięciu z niepełnosprawnością ruchową (w tym z afazją) i 19 z autyzmem (w tym z Zespołem Aspergera).

W okresie objętym kontrolą prawie 25% uczniów Zespołu przedstawiło orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na spektrum autyzmu, ok. 30% z uwagi na niepełnosprawność intelektualną, a 20% to uczniowie z niepełnosprawnościami ruchowymi. Do Ośrodka uczęszczali także uczniowie niesłyszący, słabosłyszący lub niedowidzący¹⁹.

Dyrektor wyjaśniła: wychowankowie korzystają z aparatów słuchowych bądź implantów i na co dzień porozumiewają się za pomocą mowy werbalnej i nie wymagają wsparcia w postaci alternatywnych sposobów porozumiewania się, w tym języka migowego bądź sygnalizacji świetlnej (...).

Niepełnosprawność ruchowa wskazana w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego w swym zakresie w większości dotyczy uczniów z afazją, pozostała nieliczna grupa uczniów z niepełnosprawnością ruchową, to dzieci, które poruszają się w pełni samodzielnie i nie korzystają ze sprzętu rehabilitacyjnego typu wózek, balkonik, kule, ani nie wymagają w przemieszczaniu się pomocy osób trzecich. Natomiast odnośnie dzieci ze spektrum autyzmu Dyrektor wskazała: w placówce przebywają uczniowie z różnymi deficytami i trudnościami, a procedura ewakuacji wskazuje na ogólne zasady i sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia wszystkich osób przebywających w budynku i musi być czytelna i zrozumiała dla wszystkich – uczniów, wychowanków, nauczycieli, pracowników pedagogicznych, administracyjnych i obsługi. To nauczyciele- specjaliści udzielają indywidualnego wsparcia uczniom/wychowankom, nie tylko ze spektrum ASD, lecz także z niepełnosprawnością intelektualną, z afazją, czy z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Wsparcie to polega głównie na przekazaniu informacji, czego dotyczy alarm, sprawdzeniu czy została ona zrozumiana oraz na bezpośredniej opiece przez cały czas trwania alarmu oraz po powrocie do klas.

(akta kontroli str. 289-290)

NIK zwraca uwagę, że część orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dotyczyła uczniów niesłyszących i nawet jeśli stosowane przez te osoby aparaty wzmacniają dźwięki i redukują hałas, to nie eliminują całkowicie ryzyka niewłaściwej interpretacji sygnałów dźwiękowych w ekstremalnych sytuacjach. Nie można także wykluczyć sytuacji, że duża część uczniów będzie miała trudności ze zrozumieniem i przyswajaniem poleceń przekazywanych w trakcie ewakuacji.

2. W Ośrodku opracowano *Procedury postępowania nauczycieli/wychowawców w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia uczniów i wychowanków*²⁰. Dokument ten zawierał 11 szczegółowych procedur. Wśród nich nie uwzględniono zasad postępowania w sytuacji zagrożenia wynikającego z konfliktu zbrojnego, w tym ataku z powietrza. Dopiero w listopadzie 2025 r. (w czasie kontroli NIK) opracowano *Procedurę dotyczącą zagrożeń zewnętrznych na wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego oraz zagrożeń wojennych w Zespole Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach*²¹. Procedurę tę opracowali nauczyciele przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa (realizowanego w klasach ósmych SP i pierwszych BS i TS). W trakcie opracowywania procedur ich autorzy nie zwrócili się o wsparcie lub konsultację ze strony ekspertów zewnętrznych. Opracowane procedury przewidywały:

- ogłoszenie alarmu przez Dyrektora lub osobę upoważnioną za pomocą sygnału dźwiękowego lub komunikatu, po dokonanej ocenie rodzaju zagrożenia (nalot, działania militarne w pobliżu) lub wykonując polecenia właściwych służb podejmuje decyzję o ewakuacji lub zejściu do miejsca schronienia;
- do zadań nauczycieli należało: zabezpieczenie sal, ustawienie uczniów w szyku, sprawdzenie czy wszyscy uczniowie wyszli z sali, utrzymanie dyscypliny i spokoju wśród uczniów, udzielanie wsparcia psychologicznego i wyprowadzenie dzieci do *ciągu ewakuacyjnego*

¹⁹ Niepełnosprawnościami tym towarzyszyły często także inne dysfunkcje.

²⁰ Wprowadzone zarządzeniem nr 14/2021 Dyrektora z 14 września 2021 r.

²¹ Wprowadzona zarządzeniem Dyrektora z 27 listopada 2025 r.

(wyznaczonych dróg ewakuacyjnych). Podczas ewakuacji nauczyciele byli zobowiązani do przemieszczania się na końcu kolumny oraz sprowadzenia dzieci do bezpiecznego miejsca schronienia;

- dalsze działania miały polegać na sprawdzeniu list obecności przez nauczycieli, poinformowaniu Dyrektora o nieobecności uczniów i oczekiwaniu na decyzję właściwych służb.

Procedury przedstawiono na zebraniu Rady Pedagogicznej w dniu 27 listopada 2025 r i zostały one zatwierdzone, tj. nie zgłoszono do tego dokumentu żadnych uwag. *Procedura na wypadek wystąpienia zagrożenia wojennego* nie została opracowana rzetelnie. Dyrektor także nie wyznaczyła w budynku Zespołu stref schronienia (rozumianych jako bezpieczne pomieszczenia lub części budynku, takie jak piwnice lub korytarze bez okien), mimo że w ww. procedurze przewidziano udanie się do takich miejsc, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W Zespole zaplanowano, że co najmniej raz w roku będą prowadzone ćwiczenia z zakresu stosowania tej procedury. Do czasu zakończenia kontroli NIK nie podjęto działań w celu przygotowania ww. ćwiczenia.

(akta kontroli str. 36-62, 298-300)

Dyrektor wyjaśniła: *nauczyciele zostali zapoznani z ww. procedurą, natomiast w celu przeprowadzenia profesjonalnego szkolenia oczekują wsparcia ze strony służby cywilnej Urzędu Miasta Kielce.*

(akta kontroli str. 357)

3. Dla pracowników Zespołu organizowano cyklicznie, tj. co trzy lata, szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, realizując obowiązek, o którym mowa § 21 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach²². Szkolenia takie organizowano w dniach: 28 czerwca 2022 r., 24 kwietnia 2025 r. oraz 24 i 26 listopada 2025 r. Prowadzone były one przez uprawnionego instruktora pierwszej pomocy i miały charakter praktyczny. W ramach szkoleń zrealizowanych w 2025 r. omówiono i przećwiczone: zabezpieczenie miejsca zdarzenia; ocenę stanu poszkodowanego; postępowanie przy omdleniach i utracie przytomności; schemat postępowania w pierwszej pomocy; resuscytację krążeniowo-oddechową u osoby dorosłej i dziecka; postępowanie w przypadku zadławień, ataku padaczki, krwotoków, oparzeń i złamań; podejrzenia udaru i zawału; obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED); wzywanie odpowiednich służb i przekazywanie informacji dyspozytorowi. W przeprowadzonym w 2022 r. szkoleniu uczestniczyło 97 nauczycieli, a w 2025 r. – 143 osoby. Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynikało, że stan zatrudnienia pracowników pedagogicznych (czerwiec 2022 r. i kwiecień 2025 r.) wynosił odpowiednio 97 i 109, liczba pracowników administracji i obsługi wynosiła odpowiednio 32 i 34. Wszystkie te osoby były przeszkolone z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

(akta kontroli str. 89-92, 298-309, 357)

Na zebraniu Rady Pedagogicznej zorganizowanym 11 września 2025 r. Dyrektor przypomniała zebranym o zagrożeniach dla szkół i placówek oświatowych wynikających z trwającego konfliktu

²² Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, ze zm.

zbrojnego w Ukrainie²³. Dyrektor zaapelowała o zachowanie szczególnej czujności, zwracanie uwagi na postronne osoby przebywające w Zespole oraz przedmioty pozostawione bez opieki. Nauczyciele edukacji dla bezpieczeństwa przypomnieli procedury obowiązujące w Zespole, dotyczące postępowania w przypadku ataku terrorystycznego i ewakuacji. Przed rozpoczęciem roku szkolnego 2024/2025 i 2025/2026 na sierpniowych posiedzeniach Rady Pedagogicznej przypomniano *Procedury postępowania nauczycieli/wychowawców w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia uczniów i wychowanków*.

Przy okazji prezentacji procedur na zebraniu Rady Pedagogicznej, zorganizowanym 25 listopada 2025 r., Dyrektor nawiązała do wskazówek zamieszczonych w *Poradniku bezpieczeństwa* opracowanym przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Rządowe Centrum Bezpieczeństwa²⁴. Ww. *Poradnik* skierowany jest do ogółu społeczeństwa i prezentuje zasady postępowania w sytuacjach zagrożeń takich jak: ataki w cyberprzestrzeni, dezinformacja, katastrofy naturalne, a także potencjalne konflikty militarne czy awarie kluczowej infrastruktury.

Dyrektor, nauczyciele i pracownicy administracyjni nie uczestniczyli w szkoleniach i ćwiczeniach ochrony ludności oraz obrony cywilnej lub innych formach edukacji z tego zakresu. W latach 2024/2025 i 2025/2026 nie wnioskowano także o organizację takich zajęć do Prezydenta Miasta Kielce, który jako organ ochrony ludności, na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 14 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, został zobowiązany do planowania oraz organizowania szkoleń, ćwiczeń i innych form edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wspierania programów edukacyjnych mających na celu przygotowanie do reagowania na potencjalne zagrożenia na obszarze gminy.

(akta kontroli str. 55-88, 262)

Dyrektor wyjaśniła: *nie uczestniczyłam w szkoleniu bądź ćwiczeniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, ponieważ nic mi nie wiadomo na temat takich ćwiczeń organizowanych dla członków kadry kierowniczej w Kielcach. Stąd też nie organizowałam takich szkoleń dla nauczycieli i pracowników administracji i obsługi. Na ogólnych spotkaniach z pracownikami administracyjno-usługowymi, a także na zebraniach rady pedagogicznej informowałam o bieżących zagrożeniach, w tym wynikających z trwającego konfliktu zbrojnego w Ukrainie, ogłaszanych i obowiązujących alertach i stopniach alarmowych oraz sposobach reagowania.*

(akta kontroli str. 290)

NIK zwraca uwagę, że w świetle art. 5 ust. 2 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, współpraca dyrektora z organem ochrony ludności w celu zapewnienia bezpieczeństwa podległych mu osób i mienia, a także realizacji zadań obronnych państwa jest obowiązkiem, a nie fakultatywną możliwością. Zgodnie z § 5 pkt 1 zarządzenia w sprawie wyznaczenia podmiotów ochrony ludności, jednostki systemu oświaty Miasta Kielce zostały zobowiązane do współdziałania i współpracy z Prezydentem Miasta Kielce oraz innymi organami i podmiotami ochrony ludności i obrony cywilnej w zakresie realizacji zadań określonych w art. 4 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, w tym w przygotowaniu ludności do właściwego zachowania się w sytuacji wystąpienia zagrożenia przez zwiększanie świadomości zagrożeń i społecznej odporności. W zarządzeniu sprawie wyznaczenia podmiotów ochrony ludności wskazano szczegółowy zakres zadań ochrony ludności i obrony cywilnej przewidziany do realizacji

²³ Minister Edukacji Narodowej przesłała do kuratorów oświaty wskazówki dotyczące przekazania nauczycielom rekomendacji, jak rozmawiać z uczniami o trudnych sytuacjach kryzysowych, takich jak naruszenia granic powietrznych czy pojawianie się obcych dronów w związku z incydentem, w którym rosyjskie drony naruszyły polską przestrzeń powietrzną (część z nich została zestrzelona lub spadła w Polsce, powodując niewielkie zniszczenia).

²⁴ <https://www.gov.pl/web/poradnikbezpieczenstwa> (dostęp w dniu 17 listopada 2025 r.).

przez jednostki oświatowe, w tym ww. zadania (pkt 8, 9, 11, 13 części XIV Załącznika nr 1 do ww. zarządzenia).

4. Badanie dotyczące włączenia do realizowanych w Ośrodku programów nauczania tematyki ochrony ludności i obrony cywilnej lub uwzględnienia tej tematyki w ramach zajęć pozalekcyjnych lub pozaszkolnych w latach szkolnych 2024/2025-2025/2026 przeprowadzono na próbie pięciu klas²⁵. W wyniku analizy stwierdzono, że podejmowano następującą tematykę:

- w obecnej klasie czwartej i w roku poprzednim omawiane były zasady zachowania się w sytuacjach zagrożenia i radzenie sobie ze stresem, rozpoznawanie sygnałów alarmowych, reagowanie na sygnały i polecenia nauczyciela w sytuacjach zagrożenia, udzielanie pierwszej pomocy. Powyższa tematyka realizowana była na zajęciach z wychowania fizycznego, zajęciach z wychowawcą, edukacji przyrodniczej, edukacji społecznej, edukacji muzycznej, zajęciach w ramach treningu umiejętności społecznych, wspomaganiu i wspieraniu umiejętności czytania i pisanie oraz na zajęciach pozalekcyjnych. Na rok szkolny 2025/2026 zaplanowano szkolenia dotyczące przygotowania plecaka ewakuacyjnego oraz spotkanie z klasą mundurową z sąsiedniej szkoły w celu omówienia roli służb mundurowych w zapewnieniu bezpieczeństwa ludności;

(akta kontroli str. 93-106, 209-223)

- w obecnych klasach ósmych i w roku poprzednim omawiano (i ćwiczono) udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, wyposażenie plecaka ewakuacyjnego, sygnały alarmowe, ewakuację w czasie wojny i pokoju, zagrożenia terrorystyczne, działania hybrydowe, funkcjonowanie w czasie zagrożenia wojną, problem dezinformacji, sposoby szukania wiarygodnych informacji dotyczących sytuacji politycznej i zagrożeń militarnych, niepokojów spowodowanych działaniami wojennymi i sposobem radzenia sobie z lękiem i stresem. Powyższa tematyka realizowana była w ramach edukacji dla bezpieczeństwa, zajęciach wychowania fizycznego, edukacji zdrowotnej, treningu umiejętności społecznych i zajęciach z wychowawcą. W roku szkolnym 2025/2026 zaplanowano do realizacji tematy dotyczące systemów obrony państwa, bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa, terenoznawstwa i wstępu do szkolenia strzeleckiego, zasad bezpieczeństwa i rozpoznawaniu zagrożeń, m.in. militarnych, ochrony zdrowia w sytuacjach zagrożenia militarnego, podstaw przetrwania w nagłych sytuacjach i zdrowia psychicznego w czasie konfliktu. Zaplanowano zajęcia w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach dotyczące międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych, zwiedzanie jednostki wojskowej oraz spotkania z przedstawicielami Policji, Straży Pożarnej i Straży Miejskiej;

(akta kontroli str. 107-153, 234-235)

- w obecnych klasach pierwszych TS i BS omawiano alarmowanie i ewakuację w czasie wojny i pokoju, zagrożenia terrorystyczne, działania hybrydowe, funkcjonowanie w czasie zagrożenia wojną, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, ochronę zdrowia psychicznego w sytuacjach zagrożenia militarnego, współdziałanie w grupie w sytuacjach zagrożenia, dezinformację, przetrwanie w nagłych sytuacjach oraz stresu i lęku w czasie konfliktu, zachowanie się w przestrzeni publicznej podczas zagrożeń militarnych. Powyższa tematyka realizowana była w ramach edukacji dla bezpieczeństwa, wychowania fizycznego, edukacji zdrowotnej, zajęciach z wychowawcą i treningu umiejętności społecznych. W roku szkolnym 2025/2026 zaplanowano do realizacji tematy z zakresu systemów obrony państwa, bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa, terenoznawstwa i wstępu do szkolenia strzeleckiego,

²⁵ W tym obecnych klas z SP: klasy czwartej, dwóch klas ósmych oraz dwóch klas pierwszych w BS i TS.

radzenia sobie z lękiem wywołanym informacjami o konfliktach zbrojnych, przygotowania plecaka ewakuacyjnego oraz pierwszej pomocy przedmedycznej, postępowania w stanach zagrożenia zdrowia i życia, rozpoznawania zagrożeń, w tym militarnych.

(akta kontroli str. 154-208)

5. Zgodnie z decyzją²⁶ Prezydenta Miasta Kielce w sprawie przeznaczenia do wykonania świadczeń rzeczowych na rzecz obrony, wydanej na podstawie art. 628 ust. 1 i art. 630 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny²⁷, budynek Zespołu został przeznaczony do wydzielenia 200 zastępczych miejsc szpitalnych na potrzeby obronne państwa, w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

(akta kontroli str. 236-238)

Dyrektor (jako zarządzająca budynkiem Zespołu) nie posiadała informacji ani dokumentów świadczących o wyznaczeniu budowli ochronnych w obrębie Zespołu²⁸, ani o wytypowaniu budynku do przygotowania miejsc/miejsca doraźnego schronienia (MDS). Stwierdzono, że w aplikacji *Budowle ochronne 2.0*²⁹ budynek Technikum Specjalnego nr 9 został oznaczony jako MDS dla 80 osób (zaplanowano wykorzystanie na ten cel 120 m²). Należy zaznaczyć, że TS jako szkoła funkcjonująca w ramach Zespołu nie korzysta z odrębnej nieruchomości

(akta kontroli str. 261-262, 294)

Dyrektor wyjaśniła: *nie miałam wiedzy, że budynek ZPSW [budynek Zespołu- dopisek NIK] jest wskazany jako miejsce doraźnego schronienia.*

(akta kontroli str. 297)

Dyrektor nie podjęła działań w celu zapewnienia uczniom, nauczycielom i pracownikom Ośrodka dostępu do budowli ochronnych lub miejsc doraźnego schronienia (dalej: MDS)³⁰, o których mowa w art. 91 ust. 1 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, w sytuacji zagrożeń militarnych, w tym ataku z powietrza. Nie dysponowała bowiem wiedzą, gdzie (w najbliższym otoczeniu szkoły) znajdują się takie miejsca i jak do nich dotrzeć.

6. Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego opracowana dla Zespołu zawierała *Plan ewakuacji* z pomieszczeń położonych na poszczególnych piętrach Zespołu, na których zaznaczono m.in. wyjścia ewakuacyjne, drogi ewakuacyjne z poszczególnych pomieszczeń, miejsca umieszczenia sprzętu gaśniczego, hydrantów, przeciwpożarowego wyłącznika prądu. W dokumencie tym wskazano, że budynek został zakwalifikowany do kategorii zagrożenia ludzi ZL II³¹.

(akta kontroli str. 262-277)

Przeprowadzone oględziny budynku Zespołu w zakresie zgodności stanu faktycznego wyznaczonych dróg ewakuacyjnych z *Planem ewakuacji* wykazały, że w budynku przewidziano trzy

²⁶ Nr CBM-I.5566.15.2025 z dnia 12 marca 2025 r.

²⁷ Dz. U. z 2025 r. poz. 825, ze zm.

²⁸ Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, obiekt budowlany albo jego część uznaje się za budowlę ochronną na podstawie wyznaczenia przez właściwy organ ochrony ludności, na podstawie porozumienia właściwego organu ochrony ludności z właścicielem lub zarządcą budynku albo na podstawie decyzji właściwego organu ochrony ludności.

²⁹ Aplikacja umożliwiająca znalezienia schronów za pomocą adresu lub własnej lokalizacji, powstała w wyniku ogólnopolskiej inwentaryzacji budynków i obiektów budowlanych służących do schronienia ludności przeprowadzonej przez Państwową Straż Pożarną w ramach tzw. rozpoznania operacyjnego związanego z zarządzaniem kryzysowym oraz zagadnieniami dotyczącymi ochrony ludności.

³⁰ Rozumianej także jako obiekty budowlane przydatne do przystosowania na miejsca doraźnego schronienia.

³¹ Określonych w § 209 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki, jako przeznaczone przede wszystkim do użytku ludzi o ograniczonej zdolności poruszania się.

wyjścia ewakuacyjne: (1) główne, (2) z mniejszej klatki schodowej i (3) z kuchni. W budynku znajdowały się dwie klatki schodowe: główna ogólnodostępna, która nie była wydzielona drzwiami na żadnym piętrze i druga mniejsza (w części budynku od strony ul. Jagiellońskiej), do której dostęp z każdego piętra prowadził przez drzwi zamknięte na klucz. Klucze znajdowały się przy drzwiach na każdym piętrze w specjalnych skrzynkach, zamontowanych na ścianie. Dostęp do kluczy w przypadku ewakuacji był możliwy po stłuczeniu szybki. Przy skrzynkach brak było tzw. zbijaków (służących do stłuczenia zabezpieczenia). Klucze pasowały do drzwi, wszystkie drzwi otwierały się w kierunku klatki schodowej (tj. na zewnątrz). Wyjście ewakuacyjne z mniejszej klatki schodowej zabezpieczone było drzwiami z zamkiem cyfrowym. Przy drzwiach brak było kasetki z kodem pozwalającym otworzyć te drzwi. Jednoskrzydłowe drzwi ewakuacyjne z tej klatki nie spełniały wymagań przepisów przeciwpożarowych, tj. ich szerokość nie odpowiadała przepisom, a dodatkowo były znacznie węższe od szerokości klatki schodowej, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Drogi ewakuacyjne zostały oznaczone w wyraźny i trwały sposób. Przebieg drogi ewakuacyjnej według oznaczeń był zgodny z przebiegiem tej drogi na planie. Drogi ewakuacyjne i drzwi stanowiące wyjścia ewakuacyjne były drożne. Drzwi stanowiące wyjścia ewakuacyjne otwierały się na zewnątrz. Docelowe miejsce ewakuacyjne na boisku Zespołu Szkół Mechanicznych było oznaczone. Zgodnie z § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, plany ewakuacji zostały w większej części budynku umieszczone w widocznym miejscu (na każdym piętrze) w sposób zapewniający łatwy dostęp, a drogi ewakuacyjne zostały oznaczone w sposób wyraźny i trwały. W podpiwniczeniu (w części szatni) nie zamieszczono planu ewakuacji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 158-160, 258-260)

Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach (dalej: Komendant PSP), decyzjami nr MZ-5580/238/09 z 5 listopada 2009 r. i MZ-5580A/09 z 6 listopada 2009 r., po stwierdzeniu naruszenia przepisów przeciwpożarowych, powodujących zagrożenie życia ludzi zobowiązał Dyrektora do realizacji zadań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpożarowego jednostki³². Do obowiązków wskazanych w decyzji Komendanta PSP z 6 listopada 2009 r. należało m.in. wyposażenie klatek schodowych w budynku Zespołu w urządzenia zapobiegające zadymieniu lub służące do usuwania dymu (dopuszczono także zastosowanie innych rozwiązań technicznych zapobiegających rozprzestrzenianiu się dymu), obudowanie i zamknięcie na każdej kondygnacji drzwiami głównej klatki schodowej, podzielenie korytarzy ewakuacyjnych za pomocą przegród na odcinki o długości do 50 m oraz dostosowanie dróg ewakuacyjnych. Termin wprowadzenia wymaganych zmian określono na 31 grudnia 2011 r. Obowiązki te nie zostały zrealizowane, Dyrektor nie wnioskuje do Komendanta PSP o przesunięcie terminów ich realizacji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W latach 2010-2011 oraz ponownie w 2016 r. Dyrektor wnioskuje do Urzędu Miasta o zabezpieczenie środków na wykonanie decyzji Komendanta PSP, jednak środków na realizację tych zaleceń Zespół nie otrzymał³³. Należy zaznaczyć, że inne zalecenia, wynikające z decyzji Komendanta PSP z 5 listopada 2009 r. zostały wykonane. Dotyczyły one m.in. zastosowania

³² Na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1312, ze zm.), zgodnie z którym komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej, w razie stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych, uprawniony jest w drodze decyzji administracyjnej do nakazania usunięcia stwierdzonych uchybień w ustalonym terminie.

³³ W piśmie z 8 marca 2011 r. Dyrektor wnioskuje m.in. o kwotę 50 tys. zł na instalację systemu oddymiania i wentylacji klatek schodowych oraz 150 tys. zł na przebudowę i zabezpieczenie drogi ewakuacyjnej.

hydrantów wewnętrznych i zapewnienie ich prawidłowego zasięgu, oznakowania kurka instalacji gazowej w obiekcie, zainstalowania odpowiedniego osprzętu instalacji elektrycznej, oczyszczenie przewodów kominowych, aktualizacji instalacji przeciwpożarowej.

(akta kontroli str. 301-329)

7. W Zespole opracowano m.in. następujące procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia uczniów i wychowanków: *Procedurę postępowania w przypadku ataku terrorystycznego; Procedurę postępowania w przypadku zagrożenia wybuchem; Procedurę postępowania w razie wypadku zagrażającego zdrowiu lub życiu ucznia/wychowanka, samouszkodzenia; Procedurę ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu*

Procedura ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu została wprowadzona zarządzeniem Dyrektora od roku szkolnego 2021/2022 i nie była od tego czasu zmieniana. Celem procedury było zapewnienie sprawnego przygotowania bezpiecznej ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników Zespołu w sytuacji wystąpienia zagrożenia. Podstawą uruchomienia procedury mógł być pożar (gdy nieskuteczna okazała się jego likwidacja podręcznymi środkami), zamach terrorystyczny, zagrożenie NSCH³⁴ (jeśli czas dojścia skażonego obłoku powietrza był większy niż 15 minut), zagrożenie katastrofą budowlaną, zagrożenie wybuchem gazu (spowodowanego awarią instalacji gazowej) lub inne tego typu zagrożenia. Zgodnie z *Procedurą ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu*, Dyrektor podejmował decyzje o zakresie ewakuacji (pełna lub częściowa), wprowadzał zakaz wejścia i wjazdu na teren Zespołu, nakazywał powiadomienie służb ratowniczych oraz zarządzał ewakuację samochodów sprzed budynku szkoły i internatu. Ogłoszenie alarmu miało następować poprzez trzykrotne powtórzenie komunikatu „Ewakuacja!” za pomocą megafonu oraz sygnał dźwiękowy trwający trzy minuty.

(akta kontroli str. 36-48)

Zgodnie z wyżej opisaną *Procedurą*, wychowawcy klas/nauczyciele mieli obowiązek nadzorowania ewakuacji klas i zabezpieczenia ważnego mienia i dokumentów, sprawdzenia stanu osobowego uczniów, poinformowania portiera o opuszczeniu sali oraz przekazania Dyrektorowi informacji o obecności dzieci w miejscu ewakuacji, tj. na boisku szkolnym przy sąsiedniej szkole. W miejscu ewakuacji nauczyciele i uczniowie mieli przebywać do otrzymania dalszych informacji. Dyżurny nauczyciel miał obowiązek nadzorowania ewakuacji samochodów sprzed budynku Zespołu. Ewakuacja miała odbywać się przez wyjście główne oraz drogę ewakuacyjną.

NIK zwraca uwagę, że *Procedura ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu* nie została dostosowana do specyficznych uwarunkowań Zespołu, w tym:

- nie uwzględniono w nich potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. W *Procedurze* nie wskazano alternatywnych form komunikacji dla dzieci niesłyszących i niedosłyszących. Nie uwzględniono również ograniczonych możliwości poruszania się niektórych uczniów (z uwagi np. na niską sprawność fizyczną, utrudniony kontakt w ciemności lub zadymieniu), a także reakcji osób z ze spektrum autyzmu na dźwięki o wysokiej częstotliwości;
- nie dokonano oceny ryzyka powstania pożaru w poszczególnych częściach budynku (np. w pracowni gastronomicznej/cukierniczej) i nie opracowano alternatywnego scenariusza ewakuacji Zespołu w przypadku zablokowania dróg ewakuacyjnych w wyniku takich zagrożeń.

Procedura ta nie była także spójna z *Planem ewakuacji*, gdyż zakładała wykorzystanie do ewakuacji tylko głównej klatki schodowej, mimo że *Plan ewakuacji* przewidywał, że część uczniów i nauczycieli, np. z części sal lekcyjnych, świetlic położonych na I piętrze opuszcza budynek

³⁴ Niebezpieczne substancje chemiczne.

mniejszą klatką schodową i bocznym wyjściem ewakuacyjnym (podobnie jak pracownicy administracji i obsługi).

(akta kontroli str. 44-48, 263-277)

Dyrektor wyjaśniła: *w najbliższym czasie zostanie zaktualizowana procedura ewakuacyjna, z uwzględnieniem wyjścia ewakuacyjnego przez boczną klatkę schodową.*

(akta kontroli str. 358)

Zdaniem NIK do tworzenia procedur na wypadek wystąpienia zagrożeń wynikających z istniejącego konfliktu zbrojnego oraz prowadzenia szkoleń i ćwiczeń w tym zakresie warto wykorzystać ekspertów zewnętrznych z PSP, Policji lub Sił Zbrojnych RP.

Z procedurą zapoznano nauczycieli i zobowiązano wychowawców do przedstawienia jej uczniom, nie zadbano jednak o przekazanie tej informacji rodzicom uczniów, nie wyznaczono także osób, które miały koordynować ewakuację budynku lub realizować konkretne zadania (dotyczy to np. zobowiązania pracownika administracji do zabezpieczenia pieczętek, a konkretnych pracowników obsługi do otworzenia i zablokowania wszystkich istniejących drzwi w budynku).

Dyrektor wyjaśniła: *Nie zapoznano rodziców uczniów z procedurą ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu, Procedura ta jest znana i każdego roku są przeprowadzane próbne ćwiczenia z ewakuacji dla uczniów, wychowanków, nauczycieli i pracowników ZPSW. Brak odrębnych dokumentów potwierdzających wyznaczenie konkretnej osoby do pełnienia funkcji określonych w procedurze ewakuacji - wynika ze specyfiki pracy naszej placówki, m.in. pracy według zmieniających się w każdym miesiącu grafików - ewakuacją kieruje dyrektor, bądź wicedyrektor, ewentualnie osoba zastępująca, natomiast alarm ogłasza pełniący w danym dniu dyżur portier.*

(akta kontroli str. 297, 322)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor zatwierdziła *Procedurę na wypadek wystąpienia zagrożenia wojennego*, mimo że nie została opracowana rzetelnie, tj. nie była kompletna i spójna z innymi dokumentami szkolnymi oraz nie podjęła działań umożliwiających jej wdrożenie. Stwierdzono bowiem, że:
 - a) w sekcji *Ogłoszenie alarmu* ww. *Procedury* nie określono jaki sygnał dźwiękowy zostanie zastosowany oraz jaka powinna być treść komunikatu głosowego w sytuacji, gdy dyrektor podejmie decyzję o relokacji uczniów w obszarze budynku, przejściu do MDS lub stref schronienia;
 - b) w sekcji *Działania nauczycieli/pedagogów* skupiono się na nieistotnych czynnościach np. ustawianie uczniów w szyku czy zabezpieczenie pomieszczeń i klas. Natomiast istotne informacje dotyczące organizacji przemieszczenia uczniów do stref schronienia oraz przydział zadań nie zostały ustalone. Nie uwzględniono zasad postępowania nauczycieli/opiekunów wobec uczniów ze specyficznymi potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności;
 - c) nie zostały wyznaczone w budynku Zespołu strefy schronienia (rozumiane jako bezpieczne pomieszczenia lub części budynku), gdzie mogliby się schronić uczniowie i pracownicy na wypadek konieczności realizacji tej procedury w sytuacji zagrożenia lub prowadzonych ćwiczeń, w efekcie w sekcji *Przebieg ewakuacji* ww. *Procedury* nie wskazano dróg ewakuacji, tj. relokacji w obrębie budynku do MDS lub stref schronienia, do których należałoby się udać.Powyższe świadczy o tym, że Dyrektor nie podjęła wystarczających działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę, mimo że obowiązek podjęcia tych działań wynika z art. 68 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli str. 36-54, 262)

Dyrektor wyjaśniła m.in.: *Niestety do placówki nie trafiły, od lokalnych organów zarządzania kryzysowego, wytyczne dotyczące schematu postępowania w sytuacji wybuchu konfliktu zbrojnego, w tym ataku z powietrza ani inne systemowe rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa na wypadek zagrożenia wojennego. Odnośnie braku niektórych informacji w ww. Procedurze, Dyrektor wyjaśniła m.in.: co do szczegółów, nie zostały one określone w procedurze, ponieważ nie otrzymaliśmy, jako placówka, informacji dotyczących miejsca doraźnego schronienia, czy zabezpieczenia w postaci niezbędnego wyposażenia. Nie były prowadzone praktyczne ćwiczenia z udziałem uczniów i wychowanków, ponieważ czekamy na wytyczne od odpowiednich służb zajmujących się ochroną ludności i obroną cywilną.*

Dyrektor wyjaśniła również, że *W ZPSW nie ma możliwości zapewnienia bezpiecznego schronienia w sytuacji zagrożenia konfliktem zbrojnym dla wszystkich uczniów i pracowników (...). Jako dyrektor placówki oświatowej nie posiadam stosownych kompetencji, aby wyznaczać miejsca doraźnego schronienia dla uczniów i pracowników zespołu.*

(akta kontroli str. 289-290, 322)

2. Dyrektor nie zapewniła warunków technicznych do ewakuacji uczniów i pracowników z budynku Zespołu, gdyż:

a) w podpiwniczeniu, gdzie znajdowały się m.in. szatnie nie zamieszczono planu ewakuacji, mimo że zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, plan ewakuacji szkoły umieszcza się w widocznym miejscu, w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp, a drogi ewakuacyjne oznacza się w sposób wyraźny i trwały.

(akta kontroli str. 258-260)

Dyrektor wyjaśniła: *w szatniach zostaną zamieszczone plany ewakuacyjne*

(akta kontroli str. 357)

b) wyjście ewakuacyjne z mniejszej klatki schodowej nie spełniało wymagań zawartych § 237 ust. 10 i § 239 ust. 4 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, gdyż szerokość tych drzwi była niższa niż 0,9 m (wynosiła 0,85 m), a dodatkowo drzwi te były węższe od szerokości klatki schodowej.

(akta kontroli str. 258-260)

Odnośnie szerokości drzwi z mniejszej klatki schodowej na zewnątrz Dyrektor wyjaśniła: *szerokość drzwi zewnętrznych prowadzących do bocznej klatki schodowej wynosi 85 cm, co wynika z konstrukcji i planu budynku, który był wybudowany w latach 50 XX w.*

(akta kontroli str. 294)

Wyjaśnienie to nie może być uwzględnione, gdyż rozporządzenie nie przewiduje takiego wyjątku.

c) nie zapewniono możliwości otwarcia, w sytuacji awaryjnej, wyjścia ewakuacyjnego z mniejszej klatki schodowej, gdyż drzwi zabezpieczono elektrycznym zamkiem szyfrowym, przy czym kombinacja cyfr otwierających ten zamek nie była dostępna. Istniało także zagrożenie, że na skutek wyłączenia zasilania zamek elektryczny może zostać zablokowany.

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 14 rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, zabrania się zamykania drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie w przypadku pożaru lub innego zagrożenia powodującego konieczność ewakuacji.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynikało, że kod do zamka cyfrowego był znany pracownikom administracyjno-biurowym i dysponowali oni brelokami zbliżeniowymi, które otwierały drzwi bez konieczności wpisywania kodu. Dyrektor zadeklarowała, że obok drzwi zostanie zainstalowana skrzynka, a w niej kod dostępu.

(akta kontroli str. 301-357)

d) w ciągu ostatnich dziewięciu lat (tj. po 2016 r.) Dyrektor nie podejmowała działań w celu realizacji niektórych obowiązków wskazanych w decyzji Komendanta PSP MZ-5580A/09 z dnia 6 listopada 2009 r., związanych z usunięciem uchybień naruszających przepisy przeciwpożarowe. Zalecenia te dotyczyły zobowiązania do podzielenia korytarzy w budynku Zespołu na odcinki nieprzekraczające 50 m (tj. spełnienia wymogu określonego § 243 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie); dostosowania długości dojsć ewakuacyjnych przy jednym kierunku ewakuacji (tj. realizacji wymagań zawartych w § 256 ust. 3 ww. rozporządzenia) oraz wyposażenia klatek schodowych w urządzenia zapobiegające zadymieniu (tj. realizacji wymagań zawartych w § 245 ww. rozporządzenia).

(akta kontroli str. 301-329)

Dyrektor wyjaśniła: *Znaczną część zaleceń Państwowej Straży Pożarnej wykonałam korzystając z zabezpieczonych w budżecie środków finansowych. Pozostały do wykonania zalecenia, których realizacja wymaga dużych nakładów finansowych oraz poważnych działań remontowo- budowlanych związanych, m.in. z przebudową klatek schodowych, podziałem dróg ewakuacyjnych na krótsze odcinki, zastosowaniem klap oddymiających w dachu budynku itp., a to wiązałoby się z wyłączeniem budynku z działalności dydaktycznej i wychowawczej.*

(akta kontroli str. 333)

NIK nie kwestionuje przedstawionych wyjaśnień oraz działań podejmowanych przez Dyrektora w poprzednich latach (tj. w 2010 r., 2011 r. i 2016 r.), które miały na celu uzyskanie środków finansowych na wykonanie ww. obowiązków. Należy jednak stwierdzić, że działania te nie były kontynuowane po 2016 r., mimo że zalecenia PSP nie zostały zrealizowane. Zgodnie z § 16 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, na Dyrektorze (jako zarządcy budynku) spoczywa obowiązek zastosowania rozwiązań zapewniających spełnienie wymagań bezpieczeństwa pożarowego w sposób określony w przepisach techniczno-budowlanych.

Ocena częściowa

W Zespole opracowano *Procedury postępowania nauczycieli/wychowawców w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia uczniów i wychowanków*, przy czym procedura ewakuacji z budynku nie została dostosowana do specyfiki Ośrodka, w którym objęto kształceniem ok. 240 uczniów z niepełnosprawnościami. *Procedury dotyczące zasad postępowania w sytuacji zagrożeń związanych z konfliktem zbrojnym* wprowadzono w trakcie kontroli NIK (w listopadzie 2025 r.). Były one opracowane nierzetelnie i nie były możliwe do wdrożenia, gdyż Dyrektor nie podjęła działań w celu ustalenia miejsc schronienia, do których uczniowie i pracownicy mogliby się udać. Grono pedagogiczne i nauczyciele odbywali cykliczne przeszkolenie w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej, na radach pedagogicznych poruszano problematykę związaną z zagrożeniami militarnymi. Nie podjęto działań by umożliwić nauczycielom i pracownikom udział w szkoleniu, ćwiczeniu lub innej formie edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. W procesie nauczania uwzględniano tematykę ochrony ludności i obrony cywilnej. Nie zapewniono warunków technicznych do przeprowadzenia ewakuacji z budynku Zespołu, gdyż nie zostały spełnione niektóre wymagania rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie oraz rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa

Opis stanu faktycznego

1. Dyrektor przeprowadzała wymagane prawem przeglądy budynku Zespołu, w tym m.in. okresowe przeglądy roczne i pięcioletnie kontrole stanu technicznego obiektu budowlanego, przegląd i konserwację gaśnic i hydrantów. W protokole nr 2/02/2025 z dotyczącym (jednocześnie) rocznej oraz pięcioletniej kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego (przeprowadzonej w lutym 2025 r.) wskazano na niewykonanie dwóch zaleceń z poprzednich kontroli³⁵ i wydano nowe zalecenia. W trakcie tego przeglądu stwierdzono m.in. nieprawidłowo działający mechanizm drzwi przeciwpożarowych z samozamykaczami oraz elektrotrzymaczami w drzwiach do korytarzy z klatki schodowej (termin realizacji tego zalecenia ustalono na 4 lutego 2026 r.).

(akta kontroli str. 278-284, 313-318)

Zgodnie z § 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, w dniach 28 sierpnia 2024 r. i 28 sierpnia 2025 r. w Zespole przeprowadzono kompleksową kontrolę zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki (dalej: BHP). Kontrole te przeprowadzili i udokumentowali w formie protokołu członkowie komisji³⁶, przy czym tylko dwie z osób powołanych przez Dyrektora uczestniczyły w pracach (w tym podpisały ww. protokół)³⁷. Protokół został zatwierdzony przez Dyrektora. W wyniku kontroli komisja nie stwierdziła nieprawidłowości, które miałyby wpływ na bezpieczeństwo uczniów, wychowanków i pracowników. W protokołach odnotowano daty aktualnych przeglądów instalacji elektrycznej, odgromowej, kominowej, gazowej, wentylacji, hydrantowej i gaśnic, okresowej rocznej i pięcioletniej kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego, potwierdzono przeszkolenie wszystkich pracowników z zakresu ochrony przeciwpożarowej i pierwszej pomocy przedmedycznej, zamieszczono także datę ostatniej kontroli przeprowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną (31 marca 2023 r.) oraz że w wyniku tej kontroli nie wydano zaleceń, decyzji ani wniosków.

Wskazano również, że ostatnia kontrola przeprowadzona przez Komendanta PSP, odbyła się 25 września 2009 r. a w jej wyniku wydano decyzje nr MZ-5580/09 z dnia 5 listopada 2009 r. (które zalecenia zostały przez Dyrektora wykonane). W protokole pominięto fakt otrzymania decyzji Komendanta PSP nr MZ-5580A/09 z dnia 6 listopada 2009 r., zawierającej obowiązki, które nie zostały dotychczas wykonane (co opisano także w pierwszej części *Wystąpienia*). W protokole z sierpnia 2025 r. nie uwzględniono także zaleceń zawartych w opisanym wyżej protokole kontroli stanu technicznego budynku.

Dyrektor pismami z 29 sierpnia 2024 r. i 29 sierpnia 2025 r. poinformowała Prezydenta Miasta Kielce o przeprowadzeniu kontroli BHP oraz niestwierdzeniu nieprawidłowości, które miałyby wpływ na bezpieczeństwo uczniów. Informacja ta nie została sporządzona rzetelnie, gdyż nie wykazano, że budynek szkoły nie spełniał niektórych wymagań wynikających z rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

³⁵ Nie wykonano dodatkowych rur spustowych i nie zabezpieczono ścian piwnicznych przed wodą gruntową.

³⁶ W składzie: (1) inspektor ds. BHP (R.S.), (2) kierownik gospodarczy (J.M.) i (3) portier (R.B.).

³⁷ W składzie powołanym przez Dyrektora powinien uczestniczyć inny pracownik obsługi zamiast (3) R.B., tj. w 2024 r. T.K, zaś w 2025 r. M.G.

(akta kontroli str. 239-250)

2. Dyrektor nie podjęła działań w celu uzyskania od Prezydenta Miasta Kielce jako organu ochrony ludności informacji o miejscach dostępu do niezbędnych zasobów tj. zapasów wody pitnej, żywności, udzielania pierwszej pomocy kwalifikowanej, sposobów komunikowania na wypadek konfliktu zbrojnego. Dyrektor wyjaśniła: *nie posiadam informacji o miejscach dostępu do niezbędnych zasobów, tj. zapasów wody pitnej, żywności, udzielania pierwszej pomocy kwalifikowanej, sposobów komunikowania - nie zostały mi takie informacje przekazane przez żaden z organów ochrony ludności.*

(akta kontroli str. 262, 332)

Dyrektor nie wnioskowała do Prezydenta Miasta Kielce o dodatkowe środki na przygotowanie budynku do zagrożeń wynikających z konfliktów zbrojnych i ćwiczeń związanych z takimi zagrożeniami. Dyrektor wyjaśniła: *Nie mam w planie finansowym placówki zabezpieczonych środków na przygotowanie budynku do zagrożeń wynikających z konfliktów zbrojnych i ćwiczeń związanych z takimi zagrożeniami. Nie posiadam wiedzy, aby Prezydent Miasta Kielce przeznaczał takie środki na przygotowanie infrastruktury i budynków szkolnych do zagrożeń wynikających z konfliktu zbrojnego.*

(akta kontroli str. 262)

3. Zgodnie z § 17 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków w okresie objętym kontrolą, corocznie przeprowadzono praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z obiektu, w terminie zgodnym z ww. przepisem³⁸. O zamiarze przeprowadzenia ćwiczeń Dyrektor zawiadamiała Komendanta PSP, w terminie wymaganym § 17 ust. 4 ww. rozporządzenia. W 2025 r. ćwiczenia przeprowadzono z udziałem PSP. Zgodnie z zatwierdzonym przez Dyrektora *Protokołem z praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji budynku*, w ewakuacji przeprowadzonej 10 października 2024 r. brało udział 211 uczniów (w roku szkolnym 2024/2025 do Ośrodka uczęszczało 248 uczniów), 17 nauczycieli i sześciu pracowników (w Ośrodku zatrudniono prawie 100 pracowników pedagogicznych i ponad 30 pracowników administracji i obsługi), a całkowity czas ewakuacji uczniów (z trzech kondygnacji) wyniósł zaledwie dwie i pół minuty. W protokole tym stwierdzono, że nie było potrzeby dostosowania warunków ewakuacji do potrzeb osób niepełnosprawnych, gdyż sytuacja taka nie dotyczyła uczniów Zespołu. Oceny prawidłowości przeprowadzenia ewakuacji dokonała Dyrektor Zespołu oraz zatrudniony w szkole inspektor ds. BHP (z tytułem zawodowym inżyniera pożarnictwa). Przeprowadzenie próbnej ewakuacji zostało ocenione pozytywnie, tj. zarówno zachowanie pracowników i osób kierujących ewakuacją jak i osób wyznaczonych do wykonywania czynności w zakresie ewakuacji zostało ocenione bardzo dobrze. Ewakuacja ta nie została przeprowadzona zgodnie z przyjętą w Zespole *Procedurą ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu*, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 251-255, 285, 286)

W *Protokole z praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji budynku* zaznaczono, że ćwiczenia prowadzono przy udziale jednostki ratowniczej Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) lub PSP, mimo że jednostki ratownicze nie były obecne w trakcie ćwiczeń. Wskazano także, że nie wykorzystano megafonu do ogłoszenia alarmu, mimo że było to zaplanowane w *Procedurze ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu*. Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynika, że nie uwzględnienie jego wykorzystania wynikało z przeoczenia, a w ewakuacji uczestniczył przedstawiciel OSP.

³⁸ W dniach 10 października 2024 r. i 10 października 2025 r., tj. nie później niż trzy miesiące od rozpoczęcia roku szkolnego.

W ewakuacji przeprowadzonej 10 października 2025 r., przy udziale PSP, brało udział 198 uczniów (w roku szkolnym 2025/2026 do Ośrodka uczęszczało 236 uczniów), 61 nauczycieli i 20 pracowników co oznacza, że uczniom zapewniono odpowiednią opiekę w trakcie tych ćwiczeń. Całkowity czas ewakuacji wyniósł trzy minuty i 56 sekund. Ewakuacja została podsumowana w *Sprawozdaniu z ćwiczeń ewakuacyjnych* (sporządzonym przez przedstawiciela PSP i podpisanym przez Dyrektora), w którym nie wniesiono zastrzeżeń do zachowania personelu i postępowania osób ewakuowanych oraz pozytywnie oceniono współdziałanie z jednostką PSP. W dokumencie tym nie odniesiono się do uwzględnienia potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. W sprawozdaniu (pkt 2 pn. *Charakterystyka obiektu*) wskazano m.in.:

- alarm został ogłoszony ustnie przez megafon, mimo że *Procedurą ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu* przewidywała także wykorzystanie dzwonka;
- dostęp do obiektu umożliwiający wykorzystanie sprzętu straży pożarnej był dogodny;
- obiekt spełniał wymagania techniczne ewakuacji w świetle obowiązujących przepisów (mimo niespełnienia obowiązków wyznaczonych w decyzji Komendanta PSP z 6 listopada 2009 r.);
- w budynku mogło średnio przebywać 478 osób, w tym 150 pracowników (w ewakuacji uczestniczyło 279 osób, tj. 58% zadeklarowanych).

Dyrektor wyjaśniła (...) *to wszystkie osoby, które potencjalnie mogą przebywać w placówce, nigdy nie ma 100% obecności, co wynika z harmonogramu i planu pracy zarówno pracowników pedagogicznych jak i administracyjno-obługowych, planu lekcji uczniów i wychowanków, absencji spowodowanych chorobami oraz urlopów.*

NIK zauważyła, że zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 4 i ust. 1a ustawy o ochronie przeciwpożarowej, Dyrektor została zobowiązana do zapewnienia wszystkim osobom przebywającym w budynku bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji (z uwzględnieniem przepisów dotyczących budynków zakwalifikowanych do strefy zagrożenia ZL II). Dotyczy to wszystkich uczniów przebywających w Ośrodku (w tym korzystających z Bursy nr 2).

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku nie prowadzono ćwiczeń, we współpracy z podmiotami ochrony ludności dotyczących postępowania w sytuacjach zagrożenia konfliktem zbrojnym, w tym uwzględniających *Procedury na wypadek wystąpienia zagrożenia wojennego*, opracowanej w Zespole w listopadzie 2025 r.

4. Dyrektor poinformowała, że w jej opinii uczniowie, wychowankowie, pracownicy pedagogiczni oraz administracyjno-obługowi posiadali niezbędną wiedzę na temat zagrożeń związanych z możliwością wybuchu konfliktu zbrojnego. Pracownikom znane były ogólne wytyczne oraz dostępne w poradnikach i na stronach www.gov.pl informacje na temat właściwych zachowań w razie ewentualnego ataku powietrznego, w tym ataku dronów lub innych zagrożeń powietrznych. Dyrektor oświadczyła, że posiada wiedzę teoretyczną z ogólnie dostępnych źródeł i portali rządowych, niemniej jednak brak jest praktycznych szkoleń w ww. zakresie.

Czterech nauczycieli³⁹ wyraziło opinię, że stan ich wiedzy i przygotowania Ośrodka na zagrożenia wynikające z wybuchu konfliktu zbrojnego był wystarczający. Według nauczycieli obecnie liczba

³⁹ W tym dwóch nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa i dwóch wychowawców klas I-III szkoły podstawowej.

szkoleń czy webinarów zarówno tych na stronach rządowych czy kuratorium jest wystarczająca i każdy w łatwy sposób ma do nich dostęp. Drużyna sanitarna z VI Liceum Ogólnokształcącego w Kielcach przeprowadziła pokaz i warsztaty dotyczące pierwszej pomocy przedmedycznej dla uczniów Ośrodka.

(akta kontroli str. 334-343)

5. Ośrodek współpracował z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach. Uczniowie mieli możliwość zwiedzania jednostki wojskowej, zapoznania się ze specyfiką jednostki, wyposażeniem, zadaniami i zasadami bezpieczeństwa państwa.

Dyrektor wyjaśniła: W Ośrodku współpracujemy z policją, strażą pożarną, strażą miejską, wojskiem prowadząc działania związane z przekazywaniem informacji na temat potencjalnych zagrożeń związanych z wybuchem konfliktu zbrojnego oraz zachowaniem dzieci i młodzieży w takiej sytuacji. Celem naszej działalności jest zapewnienie uczniom i wychowankom poczucia bezpieczeństwa i ograniczenie nadmiernego stresu. Należy pamiętać, że w Ośrodku edukacją, opieką i wychowaniem objęci są uczniowie z różnymi dysfunkcjami, w tym neuroatypowi, wysokowrażliwi, z niepełnosprawnością intelektualną, sprzężonymi niepełnosprawnościami, mający trudności odbiorze i rozumieniu świata, więc podejmowane działania muszą uwzględniać wszystkie te trudności, a informacje przekazywane w sposób adekwatny do rodzaju niepełnosprawności. Nie udało się nawiązać współpracy z takimi organizacjami pozarządowymi, które chciałyby i potrafiłyby sprostać takim wyzwaniom.

(akta kontroli str. 333)

Dyrektor nie podjęła działań w celu nawiązania współpracy z Prezydentem Miasta Kielce i podmiotami ochrony ludności w zakresie przygotowania infrastruktury szkolnej i zasobów do zagrożeń wynikających z sytuacji kryzysowych i zagrożeń militarnych m.in. w zakresie wypracowania i wdrażania procedur awaryjnych w przypadku zagrożeń i sytuacji kryzysowych oraz umożliwienia pracownikom i uczniom udziału w szkoleniach i ćwiczeniach ochrony ludności oraz obrony cywilnej.

(akta kontroli str. 262, 295-297)

Dyrektor wyjaśniła: Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży jest jednostką oświatową prowadzoną przez Urząd Miasta Kielce i jako placówka podległa Prezydentowi Miasta czekałam na wytyczne i wskazówki właściwych służb, które określiłyby zakres współpracy oraz wskazały zadania do wykonania w celu poczynienia stosownych przygotowań na wypadek wybuchu konfliktu zbrojnego.

(akta kontroli str. 332)

NIK zauważyła, że zgodnie z § 5 pkt 1 zarządzenia sprawie wyznaczenia podmiotów ochrony ludności, jednostki systemu oświaty miasta Kielce zostały zobowiązane do współdziałania i współpracy z Prezydentem Miasta Kielce oraz innymi organami i podmiotami ochrony ludności i obrony cywilnej w zakresie realizacji zadań określonych w art. 4 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, w tym w przygotowaniu ludności do właściwego zachowania się w sytuacji wystąpienia zagrożenia przez zwiększanie świadomości zagrożeń i społecznej odporności. W zarządzeniu sprawie wyznaczenia podmiotów ochrony ludności wskazano szczegółowy zakres zadań ochrony ludności i obrony cywilnej przewidziany do realizacji przez jednostki oświatowe (pkt 8, 9, 11, 13 części XIV Załącznika nr 1 do ww. zarządzenia), w tym dotyczące kwestii stosowania procedur w sytuacjach kryzysowych oraz udziału w szkoleniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieprawidłowo i nierzetelnie przeprowadzono ćwiczenia z zakresu próbnej ewakuacji Zespołu w dniu 10 października 2024 r., gdyż:

a) niezgodnie z przyjętą w Zespole *Procedurą ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu* oraz przepisami oświatowymi nie zapewniono, by ewakuacja każdej z klas odbywała się pod opieką nauczyciela/wychowawcy. Zgodnie z zatwierdzonym przez Dyrektora *Protokołem z praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji budynku*, w ewakuacji brało udział 211 uczniów, którymi opiekowało się 17 nauczycieli, co oznacza, że uczniowie z co najmniej 20 klas pozbawieni byli opieki w czasie ewakuacji.

Zgodnie z art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁴⁰ nauczyciel jest zobowiązany m.in. do rzetelnej realizacji zadań związanych zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę.

b) nie zapewniono odpowiedniej opieki uczniom z niepełnosprawnościami. W *Protokole* zamieszczono stwierdzenie, że w trakcie ewakuacji nie było potrzeby objęcia opieką osób z niepełnosprawnościami, gdyż taka sytuacja Zespołu nie dotyczyła, co nie było prawdą, gdyż w roku szkolnym 2024/2025 do 46 klas Zespołu uczęszczało 248 uczniów z niepełnosprawnościami (udokumentowanymi orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego), z których duża część miała obniżoną zdolność poruszania się i właściwego reagowania w awaryjnych sytuacjach. Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 10 ustawy Prawo oświatowe, dyrektor szkoły odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia.

c) w *Protokole z praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji budynku* wskazano, że ewakuacja odbyła się na plac przed budynkiem, mimo że zgodnie z *Procedurą ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu*, powinna być przeprowadzona na boisko szkolne przy sąsiedniej szkole.

(akta kontroli str. 251-255, 286)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynikało, że w ewakuacji 10 października 2024 r. brali udział wszyscy nauczyciele, pracownicy i uczniowie obecni w tym dniu w placówce, a plac przed Zespołem, na który ewakuowano uczniów przylega do wyznaczonego w ww. *Procedurze* miejsca ewakuacji. Dyrektor nie odniosła się do konieczności uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych w czasie ewakuacji.

(akta kontroli str. 354-359)

NIK stwierdza, że nie zostały w pełni osiągnięte cele tego działania, określone w *Procedurze ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynku Zespołu*, tj. nie zapewniono bezpiecznej ewakuacji wszystkich osób przebywających w budynku. Poradnik dotyczący zachowania w takich sytuacjach (opracowany w Ministerstwie Edukacji Narodowej) wskazuje, że w przypadku osób z niepełnosprawnością bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień

⁴⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 986, ze zm.

niepełnosprawności, wiek wychowanków i wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów)⁴¹.

2. Dyrektor zatwierdziła dwa nierzetelnie sporządzone protokoły z kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu, o których mowa w § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, a w konsekwencji przekazała organowi prowadzącemu nieprawidłowe dane dotyczące stanu bezpieczeństwa w Zespole.

W protokołach kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu z 28 sierpnia 2024 r. i 28 sierpnia 2025 r. pominięto (dotychczas niewykonane) obowiązki nałożone na Dyrektora decyzją Komendanta PSP nr MZ-5580A/09 z dnia 6 listopada 2009 r., dotyczące usunięcia uchybień naruszających przepisy przeciwpożarowe, a w protokole z 28 sierpnia 2025 r. dodatkowo pominięto zalecenia wynikające z okresowej kontroli budowlanej budynku Zespołu dotyczące konieczności uzupełnienia funkcjonalności drzwi przeciwpożarowych.

Rodzaj obowiązków wskazanych w decyzji MZ-5580A/09 może stanowić podstawę do uznania użytkowanego budynku za zagrażający życiu ludzi, zgodnie z § 16 ust. 1 i 2 pkt 2, 4 i 5 rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków.

(akta kontroli 239-250, 321-323)

Dyrektor wyjaśniła, że kontrole kompleksowe stanu bezpieczeństwa przeprowadzone w 2024 r. i 2025 r. nie uwzględniały braku urządzeń zapobiegających zadymianiu lub służących do usuwania dymu, gdyż prawidłowo działający system oddymiania wymaga zainstalowania klap, bądź okien oddymiających połączonych funkcjonalnie z drzwiami napowietrzającymi oraz z systemem automatycznie zwalniającym elektrotrzymacze przy drzwiach przeciwpożarowych z klatki schodowej. Dostosowanie budynku do spełnienia wymagań z zakresu ochrony przeciwpożarowej wymaga ogromnych nakładów finansowych oraz poważnych działań remontowo-budowlanych (...)

(akta kontroli 358-359)

Ocena częściowa

Realizując wymogi wynikające z rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, dwukrotnie, tj. w 2024 r. i 2025 r. przeprowadzono próbne ewakuacje uczniów i pracowników z budynku Zespołu, przy czym w 2024 r. nie zapewniono prawidłowego i rzetelnego przebiegu tych ćwiczeń. Nie wykorzystano możliwości nawiązania współpracy z jednostką organizacyjną Urzędu Miasta Kielce odpowiedzialną za ochronę ludności i obronę cywilną na obszarze miasta ani z podmiotami ochrony ludności w celu właściwej realizacji zadań szkoły. W okresie objętym kontrolą nierzetelnie sporządzono protokoły z kontroli dotyczących zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu, w efekcie przekazano do organu prowadzącego nieprawidłowe dane dotyczące stanu bezpieczeństwa budynku.

⁴¹ Poradnik Bezpieczna Szkoła „Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2020. Został on opracowany w MEN we współpracy z organizacjami pozarządowymi, innymi resortami i instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo, w tym Ministerstwem Cyfryzacji, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Naukową i Akademicką Siecią Komputerową – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Ośrodkiem Rozwoju Edukacji. (<https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men> [dostęp 28 stycznia 2026 r.]).

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu opracowania rzetelnych, tj. kompletnych, dostosowanych do specyfiki Zespołu oraz przydatnych procedur postępowania na wypadek wystąpienia zagrożenia konfliktem zbrojnym, z uwzględnieniem zidentyfikowanych miejsc schronienia.
2. Prowadzenie szkoleń i ćwiczeń na podstawie procedur postępowania na wypadek wystąpienia zagrożeń związanych z trwającym konfliktem zbrojnym.
3. Aktualizowanie istniejących procedur w oparciu o doświadczenia zebrane podczas praktycznych ćwiczeń.
4. Zapewnienie odpowiednich warunków technicznych do ewakuacji uczniów i pracowników z budynku Zespołu poprzez zamieszczenie planów ewakuacji w części podpiwniczenia szkoły, dostosowanie wyjścia ewakuacyjnego z mniejszej klatki schodowej do wymagań przepisów oraz realizację obowiązków przedstawionych w decyzji Komendanta PSP nr MZ-5580A/09 z dnia 6 listopada 2009 r.
5. Rzetelne sporządzanie protokołów z kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu, o których mowa w § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, w tym uwzględniania wszystkich stanów mających wpływ na bezpieczeństwo uczniów i pracowników.
6. Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w trakcie realizowanych próbnych ewakuacji poprzez zapewnienie im adekwatnej opieki oraz respektowania potrzeb wynikających z przedstawionych przez uczniów orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

Uwagi

NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Świętokrzyskiej Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Kielce, dnia 5 lutego 2026 r.

Kontroler

Piotr Fatalski

Główny specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Świętokrzyska Delegatura w Kielcach

p.o. Wicedyrektor

Krzysztof Wilkosz

/podpisano elektronicznie/